

Den Haag, 21 december 2017

Op 31 oktober jl. heeft de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap verzocht om te reageren op een brief van een burger over het toezicht op de vrijstelling van leerplichtige leerbare leerlingen van de schoolplicht/onderwijsplicht dan wel het toezicht op de beperking van het leerrecht door scholen in relatie tot de bekostiging van het onderwijs van overheidswege. In de brief wordt een reactie gegeven op wetsvoorstel met Kamerstuk 34 732.

Het wetsvoorstel, dat inmiddels door de Eerste Kamer is behandeld, bevat een bepaling waarmee reguliere scholen meer maatwerk kunnen bieden aan leerlingen die vanwege medische of psychische redenen tijdelijk of gedeeltelijk geen onderwijs op school kunnen volgen. De school kan dan voor een individuele leerling de inspectie verzoeken om af te mogen wijken van het aantal uren onderwijstijd. Wanneer dat tijdelijk nodig is kan de begeleiding ook op een andere locatie plaatsvinden. In het speciaal onderwijs is dit al mogelijk.

Ik heb met belangstelling kennis genomen van de uitgebreide reactie. In essentie wordt gewezen op twee dilemma's bij de nieuwe regelgeving. In de eerste plaats wordt beargumenteerd dat vrijstellingen van de leerplicht (zowel de vrijstelling van geregeld schoolbezoek als de vrijstelling van inschrijving, en nu ook het mogen afwijken van onderwijsuren) het risico met zich meebrengen dat leerlingen geen, of minder, onderwijs volgen dan wellicht mogelijk is. In de tweede plaats wordt gesteld dat het toezicht op deze invulling met name zou worden ingegeven vanuit financieel perspectief. In deze brief ga ik graag op beide punten in.

Vrijstellingen en onderwijs(tijd)

In de notitie wordt de zorg uitgesproken dat scholen te makkelijk van de bestaande en nieuwe mogelijkheden gebruik zouden maken, terwijl er mogelijk binnen de school of op een andere school ook een passende oplossing gevonden kan worden. Deze zorg heeft mijn aandacht. Ieder kind heeft recht op goed onderwijs. Het uitgangspunt van het onderwijs is dat alle kinderen naar school gaan. Daarbij is ruimte voor diversiteit en maatwerk, zolang de kwaliteit maar op orde is. Het is daarbij dus gewenst om vrijstellingen van leerplicht (of dit nu een vrijstelling van inschrijving of een vrijstelling van geregeld schoolbezoek betreft, of het voor een leerling afwijken van het te volgen aantal onderwijsuren) waar mogelijk te reduceren.

Het wetsvoorstel waarop de brief een reactie is, komt tegemoet aan veel vragen vanuit het onderwijsveld en biedt in een aantal situaties een alternatief. Om te voorkomen dat leerlingen vanwege medische of psychische problematiek zouden uitvallen uit het onderwijs (omdat ouders er toe zouden overgaan om een beroep te doen op vrijstelling), wordt in het wetsvoorstel de mogelijkheid gecreëerd om onderwijs op een andere locatie te volgen als een leerling vanwege een medische of psychische reden tijdelijk of gedeeltelijk niet in staat is om naar school te komen. Een vrijstelling is in deze situaties dan niet meer nodig.

Om te voorkomen dat leerlingen ten onrechte een aanbod krijgen van kwalitatief minder niveau, of minder uren dan mogelijk, dient de school voor de individuele leerling die het betreft, een aanvraag voor afwijking van de voorgeschreven onderwijstijd te doen bij de Inspectie van het

Onderwijs (hierna: inspectie). De inspectie stelt een beleidsregel op die regelt onder welke voorwaarden een dergelijk verzoek gehonoreerd wordt, zoals dat nu al het geval is in het (v)so. De school blijft verantwoordelijk voor het onderwijs aan de leerling en maakt in het kader van het ontwikkelingsperspectief met ouders afspraken over het te volgen programma. Ouders moeten hiermee instemmen. Deze afspraken omvatten in ieder geval het onderwijsaanbod, de toetsing, de begeleiding vanuit de school en de beoogde duur. De afspraken zijn zoveel mogelijk tijdelijk en moeten gericht zijn op terugkeer naar (voltijds onderwijs op) school. Hiertoe kunnen ook afspraken worden gemaakt over bijvoorbeeld de inzet van jeugdhulpverlening om de leerling te helpen bij de terugkeer naar school en over het toerusten van leraren om ervoor te zorgen dat de school de leerling verder kan begeleiden.

Toezicht

De inspectie verleent alleen toestemming voor het afwijken van het minimumaantal uren onderwijstijd wanneer aan de voorwaarden van de beleidsregel is voldaan. Verder kan de inspectie het aantal verzoeken dat een school doet of het aantal dat binnen een samenwerkingsverband wordt gedaan meenemen in haar risicogericht toezicht. Dit voorkomt dat scholen te makkelijk van deze mogelijkheid gebruik maken, terwijl er mogelijk binnen de school ook een passende oplossing gevonden kan worden.

In Kamerstukken wil ik niet in gaan op casuïstiek. Als ouders van mening zijn dat de begeleiding niet voldoende passend is, dan kunnen zij een oordeel vragen aan de Tijdelijke Landelijke geschillencommissie passend onderwijs. Verder kunnen zij gebruik maken van de ondersteuning door de onderwijsconsulenten.

De Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media,
A. Slob